

НЕЗОВИСИМ ЖИВОТ

**ДЖ ПАТ КЮ: ДОКАЗВАМ СЕ ВСЕКИ ДЕН
УСЛУГАТА ЛИЧЕН АСИСТЕНТ – ВЪПРОС
С МНОГО НЕИЗВЕСТНИ
ОБУЧЕНИЯТА ПО ДОСТЪПНОСТ – ИЛИ
КАК ИЗИСКВАМЕ ПРАВАТА СИ
АРТ КЛУБ: КОЯ Е ДРУГАТА БЪЛГАРИЯ?**

ТЕМА НА БРОЯ

ЗА ДОСТЪПНОСТТА – ДА ПОГОВОРИМ ДОСТЪПНО

периодично издание на център за независим живот – софия • брой 7 (44), година IV, юли 2003. ISSN 1311-9559 • разпространява се безплатно

Мрежата

*Скъпи читатели и съмишленици,
Много се радваме, когато можем споделим не само нещата, които се случват във и чрез Центъра за независим живот – София, но и новини, идващи от различните краища на България чрез вас. Пишете ни, приятели – какво се случва във вашия град, село или квартал, какво не се случва, с какво ви е трудно да се преборите и с какво можете да се похвалите.*

Информацията по-долу стигна до нас по електронната поща, изпратиха ни я колеги от мрежата „Едно общество за всички“ – наистина се радваме да я споделим с вас...

- Във Видин хората от сдружение „Достоен живот“ са успели да се срещнат с кмета, който в продължение на цял месец им бягал. Но те го затрупали с писма и... Той не само, че се е срещнал с тях, ами поел и конкретни ангажименти – да предостави на сдружението помещение за офис и да направи необходимото за осигуряване на архитектурната достъпност във Видин. Коментарът на Митко (човекът, който ни информира) беше: „сега, ако не спази тази уговорка, вече знаем как да го „принудим“. Освен това в момента разработват проект, с който ще кандидатстват към новия конкурс на Отворено общество.

- В Златоград също са успешни – ето част от писмото, което получихме от Миладин (председател на дружеството там):

„Здравейте, колеги! Живи и здрави сме. Участваме в конкурса на Отворено общество. Чакаме резултати от конкурса на ФРМС, които ще бъдат обявени на 3 юли. В заключителна фаза сме по проекта към ЦНЖ. Резултатите: приета и действаща наредба за общодостъпна градска среда в община Златоград от Общинския съвет на Златоград, начало на добро сътрудничество с Общината, редовни работни срещи с хора с увреждания, към които срещи интересът расте. Продължаваме да работим в същия дух. Благодаря за подкрепата! Бъдете здрави!“

- В Батак (Дружество на инвалидите „Здравец“) са кандидатствали по програмата за финансиране на ФРМС „Промяна на социалната среда“ и са подготвили много добра проектна идея, която е одобрена. Сега им предстои да я разработят в проектно предложение.

- В Ямболската организация вече приключват проект към Отворено общество и са кандидатствали с нов към една холандска организация за международно развитие и сътрудничество. Чакат резултатите.

- Сдружение „Хоризонти“ бе организатор на обучение на библиотекари за работа с хора със зрителни увреждания, в което участва и Люба (нашето инфочудо).

(НЖ)

По повод Европейската година на хората с увреждания, от 11 до 30 юли в София, Съюзът на българските художници организира конференция (съпроводена и с изложба), посветена на дизайна в проектирането за хора с увреждания и включването на тази проб-

лематика в процеса на обучение в средните и висшите училища. Проявата, в която участват и представители на ЦНЖ, е под патронажа на председателя на Народното събрание – Огнян Герджиков.

Роденият в Ню Йорк Патрик Столпман, благодарение на своите родители (американец и германка), още от ранна детска възраст започва да обикаля света. Той е щастливец, че може да нарече свой дом такива големи градове като Кьолн, Ню Йорк, Филаделфия и Тампа. Въпреки многобройните премествания от град в град, най-голямо въздействие върху Пат е оказал Ню Йорк.

Той открива страстта си към музиката от ранна детска възраст, опитвайки се да свири на различни музикални инструменти, преди да започне да DJ-ства.

От ранните му дни в Тампа, Флорида където той започва като диджей в местната гимназия и радиостанцията на колежа, целта му е със звуци да забавлява и възпитава аудиторията.

В допълнение на клубните си изяви, скоро той започва да води и редовни рубрики с гости в радиомикшоу. В резултат на натрупания радиомикс опит, успява да свикне със студийната атмосфера, което особено му помага при завръщането в

Ню Йорк сити, където проявява и таланта си на продуцент и ремиксър.

Репутацията му на добър DJ и любимец на публиката нараства с всяка изява.

Повече от три години Пат домакинства седмично шоу, посветено на хаус музиката по радио „Evosonic“, също така е уважаван музикален критик, пишец за няколко немски списания и класации.

През 1997 г. Патрик Столпман (DJ Пат Кю) и Леон Джонсън (DJ Неон Леон) създават компанията „Sweet n Low Music“. От 2001 г. Патрик Столпман е единственият управителен директор на компанията, а също така и един от творците, които компанията представя.

През първата половина на юли Пат направи лятно турне в България по покана на Центъра за психологически изследвания и Релаксаторс – сдружение, което работи за популяризирането на клубната култура у нас. Поканата бе по повод Европейската година на хората с увреждания. Ето какво сподели Пат пред репортер на бюлетина:

Пат Кю: Накарах плочите да изразят това, което чувствам

– За втори път съм в България. Чрез музиката, която правя се опитвам да накарам хората да погледнат по различен начин на хората с увреждания.

Получил съм увреждането по време на раждането си, около врата ми е била увита пъпната връв. Претърпял съм много операции, но въпреки всичко съм против операциите и лекарствата, защото вярвам, че ако искаш да работиш върху себе си можеш да го направиш, без помощта на външни фактори.

– Как успя да се наложиш като творец в сферата на музиката?

– Музикалната индустрия е част от забавлението, тази индустрия е много перфектна и хора като мен не се вписват в образа на перфектността. Затова трябва да съм по-добър от останалите. Много дълго време ми беше отказвано, но аз се

научих да вярвам в себе си и така успях да постигна целта си.

– Чувствал ли си се дискриминиран заради увреждането?

– Да, всеки ден. Дори от малките неща, които повечето хора изобщо не забелязват – като ходя по улицата и някой ме забикаля, когато ме види. Това ми прави впечатление и виждам, че този човек има нещо против мен. Дори и при взаимоотношенията ми с хората – понякога, когато ме наемат, въпреки че са запознати с моята репутация, някои смятат, че аз не мога да свърша работата. Трябва да доказвам способностите си всеки ден.

Когато имам около себе си професионалисти без увреждания, имам някаква цел, стремя се да бъда като тях, опитвам се да правя нещата, които те правят и това ме кара да работя върху себе си. Дава ми енергия да продължа. Когато срещна трудност си казвам, че това е нещо, с което мога да

(Продължава на страница 14.)

За достъпността – да поговорим достъпно!

„Здравейте, мога ли да говоря с инженер Бацарова, ще започнем да правим тротоарната настилка на кръстовището до Френската гимназия и искаме тя да дойде да консултира строителите“ – казва още с влизането си в офиса на ЦНЖ симпатичен човек с бяла шапка с козирка... Тези моменти на търсене на съдействие от страна на изпълнителите на софийската наредба за общодостъпна среда вече съвсем не са рядкост. Това са плодовете на дългогодишната и засега най-ползотворна работа – с професионалистите: проектантите, строителите, по отношение на достъпността на градската среда. И докато преди проблемът беше как най-ясно да се обясни що е това достъпна архитектура за всички, как това разбиране да стане част от мисленето на специалистите, на хората с увреждания, на по-голямата част от обществото, сега, малко преди приключването на поредния проект по достъпност на средата „България без бариери“, някои от

проблемите се видоизменят и, разбира се, появяват се нови. Доволни сме (условно казано, защото едва ли някой може да бъде доволен, когато има проблем), защото новите проблеми възникват все повече от практическите неща, свързани с достъпността на средата. Най-пресен пример са тактилните ленти, които служат за ориентация на хората с нарушено зрение. Все повече се задават основателни въпроси, свързани с това, че самите хора, за които се прави това няма да знаят как да използват обозначенията – тоест някой трябва да ги обучи, да направи организацията на това обучение. Все повече се налага стриктно да се наблюдават обектите, които се правят достъпни, защото ако нещо не е направено както трябва (огледайте се и ще видите колко рампи за инвалидни колички не се използват поради това, че са много стръмни или хлъзгави), то е неизползваемо и още по-лошо може да се окаже, че е вредно. А обучените хора в тази посока са малко – макар че съвсем наскоро приключи третото по ред обучение за хора с увреждания, организирано от Центъра...

Големите резултати от работата по достъпността на средата тепърва ще се виждат и ще стават все повече, ако намерим пътя да бъдем единни и да отставаме правото на всеки член на това общество на безпрепятствен достъп в пространството, в което живее. А ние от Центъра за независим живот ще продължим да вървим по пътя, който сме избрали – че е успешен го показват фактите...

Фактите

Достъпността на архитектурната среда е основна дейност в работата на ЦНЖ – София. Първият проект (1998 г.), свързан с изграждане на общодостъпна среда, бе наречен „Кръстовища“. В хронологичен ред след него бяха изпълнени: „Карта на достъпна София“ (1999г.), „Въвеждане на стандарти за достъпна архитектурна среда за хора с уврежда-

ния“ (2000 г.), „София – достъпна за всички“ (2001-2002 г.) и „България без бариери“ (2002-2003 г.).

Ще бъде трудно в рамките на тази страница да се опишат всички дейности, успехи и (неуспехи) през тези години. Накратко – основните ни цели бяха и си остават преди всичко промяната на възгледите на обществото за проблема със затрудненото придвижване на хората с

увреждания. Защото той не е само те-хен! Друга важна задача бе изработва-нето на актуални нормативни изисква-ния към архитектурната среда и меха-низми за тяхното налагане и спазване. Наложително бе да се „въздейства“ и върху тези, които осигуряват архитектур-ната среда в населените места (архитек-ти, строители, общинари и т.н.). Затова бяха проведени многобройни срещи, конференции, на които се дискутираха възможните решения за безбарьерност на средата в нашите (български) условия. Много време се отдели и на проучване-то на опита на напреднали в тази област страни. Все пак, да се преоткриват дока-зани и работещи модели, е ненужно. Както и във всички други области обаче, тук принципът „сору-paste“ също не ра-боти. Така след известни терзания кое, как и защо, се стигна до изработване (под натиска и консултацията на ЦНЖ) и приемане от Столичния общински съвет на „Наредба за изграждане на общодос-тъпна среда в град София“ (2001г.). Едно добро начало. Следващо стъпало беше контролът по тази наредба. Същата годи-на към Експертните съвети на Дирекция-та по архитектура и градоустройство към СО бяха включени експерти по достъп-ност и оттогава при разглеждането на проекти зорко се съблюдава за „достъп-ността“ им. Важен момент в процеса на създаване на механизми беше сформи-рането на Съвет по достъпност и инте-грация на хората с увреждания към Сто-личния общински съвет. Негов член от името на ЦНЖ е Капка Панайотова.

Запознаването и разясняването на проблема пред институции и специали-сти продължава, но ние решихме да про-дължим и с друго – да направим оценка на някои по-важни сгради в София, кои-то би трябвало да са достъпни за всички. Досега са направени одити на сградите на Народното събрание, Президентство-то и Министерски съвет. Такава оценка е направена и на Британския съвет, На-родната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ и парк-хотел „Москва“. Праве-ни са и много консултации по достъпност за различни проекти за строежи или ре-конструкции.

При одитите по достъпност е добре, ако се включват и самите хора с увреж-

дания. Идеята е хората с увреждания да могат да оценят достъпността на сгради-те и да знаят как да я изискват. Все пак човек с инвалидна количка и без особе-ни познания разбира, че не може да ми-не през врата, широка 60 см. Има обаче и изисквания, касаещи незрящите хора или малките хора. Ако човек не е запоз-нат с всички, ще съди едностранно, от лична гледна точка и толкова. Затова от началото на тази година проведохме и обучения по достъпност за хора с увреж-дания (в София, Ст. Загора и Варна).

През тези няколко години ЦНЖ издаде и много книжки, чрез които да се попу-ляризира достъпността. В много от тях са показани практиките и изискванията в западните страни. Повечето можете да намерите на интернет страницата на Центъра.

В момента за печат са дадени още две заглавия. Дооформя се одитът на Ми-нистерски съвет. Подменят се тротоар-ните плочки на някои от кръстовищата в София и хората, които правят ремонта ни помолиха за съвет, заради тактилните ивици. Предстои ни и планиране за близкото бъдеще и реализирането на един „велик замисъл“. Но за това – след-ващия път.

Екипът

Хората от екипа, които вече са си изво-ювали заслужено име на експерти в об-ластта на достъпната архитектурна среда сред архитекти, строители, общинари, са желани гости на различни прояви, свързани с архитектурата. С тяхно учас-тие се изработва и наредбата за общо-достъпна среда в България, която очак-ваме да бъде приета. Последната проя-ва, в която участва екипът, е проведена-та в края на юли изложба и конферен-ция със заглавие „Опит за летене“, пос-ветена на дизайна в проектирането за хора с увреждания. Проявата бе органи-зирана от Съюза на българските худож-ници.

Миролюбка Бацарова, Асен Дончев и Таня Иванова са на разположение на всеки, интересуващ се от темата достъп-ност. Можете да им пишете или да се обадите на телефоните на Центъра – **02/98 98 857 и 98 11 548.**

Асен Дончев

Хората с увреждания са най-големият ни помощник в борбата за достъпна среда

Професор Светла Грънчарова е завършила архитектура през 1967 г., работила е като проектант в „Софпроект“, а след това в Института по физикална и курортна медицина, който по това време се занимава с развитието на курортното дело в България, използването на курортните ресурси и провеждането на рехабилитация и възстановяване на хора, претърпели заболявания, включително и хора с увреждания. От тук тръгва и интересът ѝ към проблематиката,

свързана с хората с увреждания и битката за отстояване на другата, неприетата, недържавната гледна точка – на интеграцията на хората с увреждания. В момента арх. Грънчарова е консултант, преподавател в Нов български университет. За консултант към ЦНЖ, който споделя принципите на достъпната архитектурна среда, я привличат Мира Бачарова и Капка Панайотова. В приключилите обучения по достъпност за хора с увреждания тя беше един от обучителите.

– Предишното законодателство е постановявало да се правят достъпни за хора с увреждания само определени места – защо според Вас?

– Докато разработвах дисертацията си на тема „Териториална организация на заведенията за рехабилитация в България“, с която се опитах да покажа, че съществува такъв проблем в България – тоест групата на хората с увреждания, разбрах, че много от западните общества споделят друго отношение към хората с увреждания, а именно мислене в посока тяхната интеграция. По това време в източноевропейските страни се смяташе, че за хората с увреждания трябва да се предвиждат специализирани заведения, където те да живеят с

проблемите си. Направи ми впечатление, че съществуват две различни теории и като архитект защитих теорията за интеграцията на тези хора, а не за тяхното изолиране в отделни заведения – за мен това беше естествено: хората с увреждания са равностойни граждани в обществото и имат право да участват във всичките му прояви наравно с всички останали. По това време, в годините 1984-1985, разработих и проект за наредба по достъпност на архитектурната среда за хората с увреждания. Той беше разгледан в колегиума на министерството на здравеопазването и по него имаше доста забележки – в момента позицията на министерството се различава от моите постановки за достъпност на цялата среда и за интегриране на хората с увреждания. Този проект не стана нормативен документ.

– И на практика трябваше да минат 20 години, за да се случи настоящата наредба за общодостъпна среда в България, по която работите заедно с екипа на ЦНЖ и която се очаква да бъде приета от НС в скоро време.

– Преходът в мисленето „отделяне, изолация на хората с увреждания“ към мислене „интеграция, включване“ се оказа за България дълъг – отне 20–30 години. Разбира се, през това време в различните институции съществуваха отделни нагласи по отделни проблеми, имаше споделяне на някои от вижданията на западноевропейските страни, но като официална позиция в официални документи нищо не излизаше, нищо не се случваше, не се променяше.

Тактилните ивици улесняват придвижването на хората с нарушено зрение.

– Да, днес официалният аргумент да не се случват нещата е, че няма пари, а тогава този аргумент едва ли се е поставял, но нещата пак не са се случвали...

– Проблемът основно беше в това, че се споделяше теорията за специално отношение към хората с увреждания – в смисъл решаване на проблемите им в кръга на хората с увреждания. Тази теория включваше и построяване на селища за хора с нарушено зрение, каквото беше примерът с комплекса в Дряново, в който те живееха, работеха учеха – тоест трябваше да са изолирани от цялата друга среда, никой да не знае за тях. Това беше господстващата теория, която се споделяше от държавата и в голяма част от източноевропейските страни. Чуждестранния опит показва, че пътят за решаване проблемите на хората с увреждания е чрез тяхното интегриране. А създаването на една архитектурна среда достъпна за всички, включително и за тези хора, е част от този път. В редица мои публикации и по различни форуми, национални и международни, защитавах позицията си, въпреки че доста често срещам критични оценки. След промяната през 90-те години вече имах възможност дори да обучавам студентите в принципите на достъпната архитектурна среда за всички – най-напред в Югозападния университет в Благоевград, покъсно и в Нов български университет в София. Започнах да включвам в моите лекции и проблемите на хората с увреждания. Исках да покажа на студентите – защото те са поколението, което ще решава проблемите на България – че всички хора в обществото са равни и имат правото да участват на равни основания във всичко, и че не бива да търпят в архитектурата бариери, които поставят под съмнение участието на хората с увреждания в общия живот. Дори направих една анкетна карта, която пуснах сред благоевградските студенти, на които тогава преподавах „Устройство на курортните територии“ през 1994 година. С тази анкета исках да проверя дали те споделят моите виждания за универсалност на средата, т.е. за удобство на средата, с оглед ползването ѝ от всички. Бях много удовлетворена, когато голяма част от студентите не само отговориха на въпросите правилно, но допълниха в

текст много неща, които им бяха направили впечатление в Благоевград – бяха констатирани, че градът, в който учат, е недостъпен, включително и университетската сграда. Доволна съм, че тези проблеми започват да се осъзнават, и трябва да признаем, че този проблем е важен за всички в обществото – само така чрез усилията на всички ще го решим.

– Според Вас обученията по достъпност на Центъра трябва ли да се организират за по-широка аудитория?

– За тези обучения има аудитория в различни групи от обществото. Това показва и опитът на ЦНЖ – първоначално такива форми на обучение бяха проведени с различни творчески клубове в Съюза на архитектите, като бяха представени както чуждия опит в изграждането на архитектурно достъпна среда, така и някои наши виждания за премахване на архитектурните бариери в България. Професионалната гилдия прояви голям интерес и съпричастност към проблема. Това се изрази в желанието ѝ за повече информация по темата и запознаване с нормативните документи, подкрепящи създаването на достъпна архитектурна среда. Наред с професионалистите считам, че голяма роля за решаване на тези проблеми имат и провежданите обсъждания с органите на местната власт – това са хората, които трябва да осигуряват, съгласно нормативната уредба в България, достъпната среда и те трябва да познават както съществуващото законодателство, така и законодателството, което е в етап на подготовка и на одобряване. И третата група, която трябва да бъде запознавана с проблемите на достъпната архитектурна среда, това са самите хора с увреждания.

– Защо те трябва да се занимават с това?

– Защото те са най-големият наш помощник – тоест на професионалистите в борбата за налагане нормите на достъпност. Хората с увреждания трябва да бъдат участници при приемането на всички строежи, когато се прави оценката им за достъпност, както и при пригаждането на съществуващи сгради в средата. От друга страна, считам, че по този начин хората с увреждания

добиват самочувствие, усещат се полезни, защото помагат на обществото в решаването на проблеми, които касаят всички групи от това общество.

– Предстои приемането на наредба за общодостъпна среда в България, в разработването на която участвате и Вие. Какво още е нужно, за да стане реално средата достъпна?

– Нормативната уредба е нещо изключително важно, защото има задължителен характер, но сама по себе си не е достатъчна. И в момента в България има норми, които регламентират достъпност на средата. Въпреки това продължават да се строят нови обекти, които не само че не са съобразени с изискванията, но и се строят така, че затрудняват възрастните хора, майки с деца и хора със затруднени движения. На практика тези сгради понякога стават причина за инвалидизацията. Затова новата наредба, която е в процес на приемане, отива още по-далече от съществуващите документи – тя решава много неща детайлно, поставя много принципи в устройството на достъпната среда – от елементите във външната среда и тези на отделните сгради, до детайлите за устройване на жилища за хора с увреждания. Но дори когато тази наредба стане законова основа, не би била достатъчна за осигуряването на достъпната архитектурна среда. Важен е контролът върху проектирането, върху строителството и особено върху съществуващата вече част, с оглед преустройването ѝ.

– Кой трябва да се ангажира с контрола по изпълнението на наредбата?

– Този контрол е както на ниво МС и отделни централни ведомства, така и на ниво местни общини. Но особено активна трябва да бъде ролята на организациите на и за хора с увреждания. Те активно трябва да следят за осъществяването на този контрол. В редица европейски страни ми е правила впечатление развитата гражданска отговорност на тези организации, които наблюдават строежа на всеки нов обект или всяко преустройство на обект в селището, в което живеят, в квартала или в района, активно се ин-

тересуват от това дали строителството или преустройството се извършват съгласно нормативната уредба.

– А какво правят, когато изискванията не са спазени?

– Активно търсят съдействието на контролните органи по строителството, на органите на местното самоуправление, водят непрекъсната кореспонденция, поставят нещата ясно и категорично и търсят отговор на въпроса защо не се строи както трябва. Във Финландия бях впечатлена, че думата на тези граждански организации е толкова силна, че не може да се вземе нито едно решение по отношение устройството на средата без участието на техни представители. И когато, макар и рядко, се случи взетите решения да не са съобразени с изискванията за достъпност, останалата част от обществото реагира толкова бурно на това, че местната власт не се съобразява с нормативната уредба, че се стига или до корекции на строежа и проекта или корекции на цялата програма. Така че на никой не му минава през ума да не се съобразява с тези организации, които се явяват мощен коректив на властта. Фактът, че в западноевропейските страни съществува такъв опит и законодателство, което никой не си позволява да заобикаля, показва, че това е пътят по който трябва да върви и България.

Малка част от това, което научиха участниците в обучението:

Достъпност за хора с физически увреждания

Нормите за достъпност на средата за висят от размерите на техническите средства, които те използват за компенсиране на увреждането:

бастуни, патерици, проходилки, инвалидни колички.

Достъпност за хора с ментални увреждания

За улесняване на самостоятелното придвижване на хора с ментални увреждания е необходимо да се осигури визуална и звукова информация. Независимо от формата, под която се предлага информацията, тя трябва да отговаря на следните критерии:

разбираемост, лаконичност, точност, съвременност.

Визуалната информация, предназначена за хората с ментални увреждания, трябва да се възприема лесно, т. е. да е във вид на **рисунки, фигури, символи и кратки надписи**. Информационните табели трябва да се разполагат на малки разстояния една от друга.

Визуалната информация, когато е ясна, недвусмислена и лесно забележима, обслужва **хората с ментални увреждания и увреден слух**.

Звуковите съобщения трябва да са кратки и да се произнасят отчетливо.

Звукова информация, която е изпълнена така, че да се възприема лесно, ако е навременна и ясна може да улесни както **хората с ментални увреждания, така и незрящите хора**.

При промяна на уличната обстановка, незабавно трябва да се поставят поясняващи сигнали, символи и надписи, предпазващи и информиращи хората.

Достъпност за хора с увреден слух

Хората с увреден слух са напълно или частично нечуващи.

За да реагират адекватно при движе-

ние в средата, за тях трябва да е осигурена **ясна, недвусмислена, лесно четима информация**.

Информационните табели трябва да се поставят на подходяща височина, да са добре осветени, да не се закриват от други предмети.

Освен текстови указания, информацията трябва да съдържа ясни символи, схеми и илюстрации.

За хората с частично запазен слух е необходимо звуковата сигнализация и информацията да са ясни и отчетливи.

Удачно е при възможност да се използват системи за усилване на звука и системи за слушане, както и съчетаване на звуковите сигнали с вибрации.

Достъпност за малките хора

При осигуряване на достъпност за малките хора, трябва да се вземат предвид следните основни дейности: достигане на предметите, виждане на предметите, задействане на механизми чрез ръцете, изкачване по стълбища. Изискванията, осигуряващи удобство за **малките хора, важат и за деца до 12-годишна възраст и за хора на инвалидни колички**.

За хората с по-нисък ръст предметите, които трябва да се достигат с ръце, е необходимо да се монтират по-ниско (на 90 до 120 см от пода). Това може да са дръжки на врати, електрически ключове и контакти, чешми, телефони, банкомати, обслужващи гишета и др.

Стъпалата на стълбищата трябва при възможност да са до 10 см. Ако това не е осъществимо, преодоляването на разликите в нивата може удобно да става чрез рампи. Паралелите на стълбите и рампите трябва да имат и ръкох-

ватка, монтирана на по-малка височина (70 см) от настилната на повърхността за придвижване.

Изпълнените изисквания за достъпност за хора с увреждания създават достъпна среда и за децата до 12-годишна възраст, за възрастните хора, за май-

ките с детски колички, за хората с багажни колички или носещи багаж, а може да се каже, че създават удобства за всички.

(Очаквайте повече за достъпността за хора с нарушено зрение в следващия брой на бюлетина.)

Законодателството по отношение на достъпната архитектурна среда у нас обхваща следното:

1. Общо гражданско законодателство

В края на 1995 г. бе приет *Закон за защита, рехабилитация и социална интеграция на инвалидите (ЗЗРСИИ)*, допълнен и преработен през 2001 г. Глава VII, една от основните глави на този закон, е озаглавена „Достъпна битова и околна среда“.

Задълженията на различни държавни институции за изграждане на достъпна среда за хората с увреждания са конкретизирани в Правилник за приложение на ЗЗРСИИ – от чл. 30 до чл. 35.

2. Специализирано законодателство

Закон за устройство на териториите – поставени са изисквания за изграждане на достъпна среда за всички хора, включително хората с увреждания към всички фази на строителството: от проектирането до приемането на строежите, както следва:

– **чл. 75 ал. 2** – касае достъпността на комуникационно-транспортните средства;

– **чл. 112 ал. 4** – изисквания по достъпност да се включат в Подробните устройствени планове;

– **чл. 168 ал. 1** – в задължителния обхват на строителния надзор е включена достъпността;

– **чл. 169 ал. 1** – строежите да бъдат проектирани и изпълнени в съответствие

с изискванията на нормативните актове и техническите спецификации за улеснен достъп и ползване на строежите от лица с увреждания;

– **чл. 169 ал. 3** – Министерът на регионалното развитие и благоустройството се задължава да издаде наредба за улеснен достъп и ползване на строежите от лица с увреждания;

– **чл. 220 ал. 1** – регламентира контрол от страна на ДНСК по изпълнение на изискванията по достъпност и качеството на използваните материали.

3. Нормативна база

Наредба № 1 „За изграждането на среда в населените места с оглед ползването ѝ от инвалиди“ приета през 1995 г., последвана от Ръководство за прилагането ѝ. Според действащата и сега Наредба, достъпни трябва да се изградят само жилища, обществени сгради и улици, които са предназначени за ползване от инвалиди.

Поради дискриминационния си характер, тази наредба би намерила приложение за създаване на обособени места за хора с увреждания. Това е начин на мислене, несъвместим с възприетите демократични принципи на нашето съвремие. Ограниченото приложение на наредбата я прави малко известна сред специалистите.

На основание чл. 169 от ЗУТ, в процес на разработване е Наредба за изграждане на достъпна среда в урбанизираните територии, която ще отмени Наредба № 1.

Наредба за изграждане на общодостъпна среда в гр. София, приета от Столичния общински съвет през 2000 г.

Всички деца са различни, но с равни права

Издава Държавната агенция за закрила на детето

Мили деца, познавате ли правата си? Държавната агенция за закрила на детето издаде книжка, която със сигурност ще ти помогне да се запознаеш със своите права. Знаеш ли, че имаш:

- ✓ Право на закрила
- ✓ Право на закрила срещу насилие
- ✓ Право на изразяване
- ✓ Право на информиране и консултиране
- ✓ Право на защита на религиозни убеждения
- ✓ Право на изслушване в съда

Освен представянето на правата, които Законът за закрила на детето гарантира, изключително полезни за децата са „съветите на специалиста“. Ето част от тях:

- ☑ Никога не приемай лакомства, дъвки или вещи от непознати.

☑ Никога не тръгвай с непознати, дори когато са ти симпатични и казват, че са изпратени от близки или родителите ти.

☑ Никога не влизай в колата на непознати.

Докато си в комютърната инетренет мрежа:

✓ Не давай лична информация като име, парола, адрес, домашен телефон, месторабота и служебен телефон на родителите си или на училището, в което учиш, без разрешение от родителите.

✓ Не изпращай свои снимки или снимки на твои близки, без преди това да си обсъдил решението си със своите родители.

✓ Не отваряй електронна поща, получена от непознат подател. Тя може да съдържа вирус или програма, която да повреди твоя компютър.

✓ Внимавай, когато разговаряш в чат. Помни, че хората он-лайн често могат да се представят за такива, каквито не са.

Книжката можете да намерите в ДАЗД и в общинските Отдели за закрила на детето.

(НЖ)

ПОДСЕЩАНКА

Какво ви дава бюлетин „Независим живот“?

Как бихте предпочели да получаваме бюлетина:

- чрез абонамент;
- чрез пряко закупуване.

На каква цена бихте си купили един брой на бюлетина? (0.70; 0.90; 1.00 лв.; друга цена?)

На каква цена бихте се абонарали? (8.00 лв., 10.00 лв., 11.00 лв., друга цена?)

Благодарим ви предварително и очакваме вашите отговори на нашите адреси, телефони и на електронната ни поща. Сигурни сме, че благодарение на вашето съдействие бюлетинът ще продължи да излиза и ще става все по-полезно и приятно четиво.

София 1000
ул. Гургулят №2;
и на електронната ни поща
cil-bg@bitex.com
за бюлетин „Независим живот“

ЛИЧНИ АСИСТЕНТИ

Ние сме готови да дойдем при вас, ако ни кажете с какво можем да ви бъдем полезни и какви идеи имате

Уважаеми читатели,
През юни приключи пилотният проект „Личен асистент“, който си бе поставил амбициозната задача да покаже на българската общественост и институциите, че и у нас е възможно да се работи по европейски. Основният акцент бе съсредоточен около създаването и структурирането на реално приложима в български условия услуга, с добре изработена схема на работа и заплащане, която да гарантира оптимални резултати за всяка от страните в процеса. Това даде възможност на потребителите на услугата да усетят практически своята ценност като разкри пред тях нови полета на изява, както в личностен, така и в професионален план и ги подтикна към реални действия в много посоки. За голяма част от тях това беше едно ново преоткриване на света, но вече от позицията на личности, поели отговорността за своя живот. За всички тях началото беше трудно, защото за първи път поеха отговорността и за още някого – своите лични асистенти. Но прекрасното е в достигането на онзи момент, когато личният асистент погледне

на теб като на свой работодател, не само по отношение на изпълнението на пряко поставените му задачи, но и в очакването да успееш да защитиш работното му място, въпреки многото съпътстващи проблеми, а повярвайте ми -усилието си заслужава. Чрез тази програма хората с увреждания недвусмислено показаха, че могат да поемат отговорности, извоювайки стъпка по стъпка своя независим живот – както от хората, които досега са ги обгрижвали, така и от средата, в която са поставени.

Достигайки до финала на проекта те показаха, че това е една наистина добра програма, доказала се като реално работеща и абсолютно необходима. Какво предстои оттук нататък, ще разберете от Ваня Пандиева, координатор на програма ЛА:

– Докъде стигна програмата Личен асистент?

– От юли миналата година, когато стартира програмата, до сега сме общо 30 потребители на услугата Личен асистент. До месец май бяхме в очакване да разберем дали ще има възможност да се включат нови хора. За съжаление, при преговорите с финансиращата организация се оказа, че включването на още ползватели е трудно. Ето защо основният ни акцент оттук нататък ще бъде застъпническата дейност и още по-активното популяризиране на нашия опит и в частност схемата, по която хората с увреждания ползват лични асистенти към ЦНЖ.

– По какъв начин услугата Личен асистент промени светоусещането на потребителите ?

– Хубавото на организацията на работа при нас е, че хората имат свободата и правото да определят сами приоритетите си, за да се чувстват по-свободни и сигурни, да преценяват сами за какво да ползват личните си асистенти. Потребителите на услугата започнаха да живеят доста по-самостоятелно, по-независимо от влиянието и намесата на близките, родителите, хората които до този момент са оказвали подкрепа и грижа за тях, станаха по-активни. Едни започнаха да пътуват, други активно спортуват, трети са артисти, танцьори - участват в различни трупи с изяви на сцената, имаме човек, който се занимава със собствен бизнес и благодарение на личния си асистент доста по-успешно се справя с бюрократич-

ните спънки. Няколко души учат, други започнаха да развиват уменията си в посока на неправителствени организации.

– Какви са отзивите на участниците в програмата ЛА за самата програма?

– Потребителите на програмата дават много висока оценка за нея. За тях тя е страхотно откритие, разкрива им много повече възможности, в сравнение с времето преди нейното съществуване – с пълни сили използват възможността да бъдат навън, сред хората, и да направят нещо за и със себе си. А по отношение на личните асистенти – за много хора това са работни места. Ние сме осигурили 45 работни места за ЛА. Заплащането не е такова, каквото на всеки от нас би му се искало, но хората реално разчитат на тези доходи. Много ме впечатли коментарът на една жена от програмата, която при опит да разговаря с личните си асистенти по повод новите условия и заплащания по програмата и намаляването на часовете, нейните ЛА не са проявили обида и пренебрежение от пониското заплащане, а са изразили загриженост дали ние, като работодатели, ще можем да защитим работните им места след края на тази година. Дамата каза, че тогава за първи път се е почувствала като истински работодател и се е респектирала от коментара на личните си асистенти.

– Какви са отзивите на институциите за програмата?

– Истината е, че досега не сме имали възможността да проведем срещи с повисшестоящи държавни служители, но нямаме отказ никъде. Намират идеята за добра, виждат смисъл в нея, но основният проблем е финансирането. От една институция имаше предложение да се предприемат мерки и условия на заетост, така че хората да си позволят плащане на ЛА – звучи комично, защото аз не мога да си представя каква заплата трябва да взима един човек, за да може да си позволи да плаща от тази заплата друга заплата. Това е поредно доказателство, че на държавно ниво се измества акцентът.

– В каква посока ще работите оттук нататък?

– През юли ще се опитаме да направим няколко срещи с представители на МТСП, на НОИ, на политически партии. Идеята е да разкажем за нашия опит, да покажем неговата значимост и ясно да очертаем разликата при организацията на услугите на МТСП и нашия модел, за да се види, че той е различен и такъв еквивалент в страната няма. Искаме да покажем алтернативата и да настояваме за възможността хората да имат избор. Надяваме се някоя държавна институция да поеме ангажимент към услугата – политически и финансов. Готови сме да разработим съвместен проект по тази програма, стига да

има желание от съответната институция. Готови сме да споделим натрупания опит, да обучаваме, да подкрепяме, да помагаме и така да постигаме общите си цели.

– Какво ще кажеш на читателите, които не живеят в София и нямат възможност да се включат в тази програма?

– Това е възможно да се случи и при тях. Ние можем да дойдем и да споделим нашия опит. Можем да предоставим материали и възможности за международни контакти, ако ползват английски език. Дори като временно решение на проблема може да се разработи пилотен проект, който да обхване нуждите на хората от местната общност, от местната община и по този начин самите те да се убедят в предимствата на услугата, натрупвайки опит за управлението на ЛА – какво означава да отговаряш, да планираш, да освобождаваш и назначаваеш на работа хората, да им плащаш осигуровките. Ние сме на разположение – ако има интерес, можем да си сътрудничим. Ако искат да разработят проект на местна почва или пък по някакъв начин да оказват своята подкрепа в нашата застъпническа кампания с

препоръки, идеи и коментари, нека изпращат писмата си до **Консултантския център на ЦНЖ, на адрес София 1000, бул. Христо Ботев №36, за Ваня Пандиева**. А аз ще имам ангажимента да ги споделям с хората от ударната група, с хората от голямата група и с колегите. Ние сме готови да дойдем при вас, ако ни кажете с какво можем да ви бъдем полезни и какви идеи имате, за да ги превърнем заедно в конкретни цели за изпълнение.

Разговора води: Дяна-Петя Делчева.

(Продължение от страница 3.)

се справя, щом съм стигнал до тук.

Гледам напред и продължавам. Приятелката ми няма увреждане. Много пъти я питам как се чувства с мен и винаги получавам един и същ отговор: тя не гледа на мен като на човек с увреждане, а вижда мен – такъв, какъвто съм, не вижда увреждането ми. Това ми дава надеждата и енергията да продължавам.

– Как усещаш музиката? Как разбира, че именно това искаш да правиш?

– Музиката винаги е била част от моя живот. Опитвах се да свиря на пиано, но заради дясната си ръка не можах, опитах се да свиря на други инструменти, но заради уврежданията ми не се получи. Винаги съм търсил начин да изразя това, което чувствам. В един момент колекцията от плочи на моите родители, които бяха почитатели на диското и рокендрола ми помогна. Научих се как да работя с тях, как да накарам плочите да изразят това, което чувствам. Когато слушаш музиката и разбираш идеите ѝ, постепенно ти са-

мият започваш да правиш музика. В днешно време по-голямата част се прави на компютър и това е по-лесно. Музиката е моят начин да комуникирам с всички хора, мога да предизвикам различни емоции у тях – мога да ги направя щастливи, тъжни, играя си с техните емоции. Ако спра да правя това и се обърна към бизнеса, ще се изолирам. Докато правя своята музика, хората трябва да ме гледат на живо, да ме виждат и ако продължително време ме гледат в един момент ще забравят, че има нещо различно в мен, ако искат да разберат, те ще видят какво е различното при мен, но ще разберат, че правя това не по-зле от другите диджеи, ще разберат, че увреждането няма значение.

– Коя е най-смелата ти мечта по отношение на музиката, която правиш?

– Успехът. Правя клубна музика. Искам да бъда уважаван от хората, които са се докоснали до моята музика. Ако този кръг от хора са с мен и кръгът се увеличава, това ми стига.

(НЖ)

Другата България на Ангелина Нечева

На 24 километра от София се намира един малък град. Толкова малък, че чак се чудиш как са му дали името на един от големите български писатели – Елин Пелин. И е странно как само на 24 километра разстояние от столицата може да има едно толкова провинциално градче. Тук можеш да видиш кравите след паша да минават през площада. Същият площад, който се осветява вечер само по време на избори, от които тръгват улици, които, за разлика от площада, никога не се осветяват. Така че, ако не познаваш терена, вечер е по-добре да си носиш фенерче, за да можеш да заобикаляш локвите и да светиш в очите на уличните кучета. С две думи това е един типичен малък български град и няма спор за това, че е типичен, че е малък, и че е в България.

Напоследък започнах да се чудя, колко България има по света и то не заради телевизионното предаване, което показва живота на хората извън страната, а заради срещата си с една българка, която сякаш живее в чужда страна, макар да не излиза от Софийска област. Става въпрос за една поетеса. Нейното име е **Ангелина Нечева** – пише прекрасни стихове и от две години е член на Съюза на българските писатели.

Тази България, в която живее Ангелина, не е позната на всеки. Това е една България, в която съществуващ със 76 лева на месец (това е размерът на пенсията на Ангелина, която има физическо увреждане). Една България, в която не можеш да отидеш до хранителния магазин, защото колата ти няма акумулатор. В тази България разполагаш с 10 лева, след като си платиш лекарствата, тока, водата и телефона. В тази България няма роднини и приятели, а само съседи, които дори не познаваш. Вие в тази България ли живеете или другаде? И още колко България има? Изглежда са някъде около 8 милиона, защото тук – в тази на пръв поглед единствена България, всеки живее в малкото си лично пространство и охранява строго границите си. Живеем в една тротоарна България и не пресичаме улиците, защото между тротоарите ни има само пропасти. А тротоарът на Ангелина е стръмен и опасен като скала. Всеки ден

тя се катери по урвите на един живот, потънал в безвремието на самотата. Но тя го казва по-добре от мен:

„ТРОТОАР“

И падаш внезапно, тъй както вървиш – умира и дъх и надежда.

Светът е брутален, светът е трънлив, светът е разпънат от нежност.

Преглъщаш на сухо горчивия хляб с душа вкоравена и няма –

край теб вървят като глухи след сляп човеци без грях и без памет.

Потайно хоро – като сенки през ага.

Малцина от смях ще се пръснат – в смъртния скок на безумното стаго умира самото изкуство.

Мъглив тротоар – страшен цирков манеж.

Клакьори реват за награда.

О, нямаш ли глас да извикаш поне срещу жалката им клоунада?!

Със гладни очи света да продъниш, да пие кръвта ти злия въпрос:

Та трябва ли именно теб да разпънат, за да слезе от кръста Христос?

И пак те повлича мрачна лавина от идоли, паднали в храма.

Накрая и твойто сърце ще се срине в тази слаба комедиограма.

После ще плачеш над жълтата глина, ще драскаш със нокти напреко – напразно в проклетия глух лабиринт ще дириш следа от човека.

И в своя самотен сън ще сънуваш в небесните разстояния.

Но имаш ли време цял век да пътуваш, за да стигнеш от рана до рана,

съзата на мъртвия да разбереш и какво те очаква оттатък?...

Мъглив тротоар – страшен цирков манеж.

Отляво – прозорец с мушката.

На прозореца на Ангелина нямаше мушката, когато отидах да я видя последния път. Сигурно е увяхнало. Увяхнало е както вярата на поетесата в хората и доброто отношение.

И как да не бъде така, когато единствената помощ, която получава е от съседката, когато ходи да й купува хляб. Служителите от социални грижи са отишли да я видят как живее един-единствен път през последните 13 години. И явно не са видели това, което аз видях. Не са видели напуканите стени и тавани, не са ви-

дели допотопния пращен москвич в гаража, чиято единствена роля е да посреще гостите, защото не е в движение от 6 години...

Но аз видях всичко това и разбрах. Разбрах, че къщата се руши откъм улицата и някой ден може да се предаде пред земното притегляне, разбрах че повредената кола е била единственото средство на Ангелина, с което тя и имала възможност да отиде до магазина или до болницата. Много неща разбрах. Разбрах, че тя оцелява... и живее истински в изкуството.

И НИМАМ ВИНА КЪМ ЧОВЕК ИЛИ ПТИЦА

*Аз този живот не живях в грехове,
аз този живот на колене пролазих.
Навеждах се ниско и виждах земята
и корен, зазидал вратите към нея.
Зад тези врати са и ада, и рая.
Не исках да чукам, но исках да вляза.
И слагах ухо на земята и чувах,
че мъртвите вътре проклинат и пеят.
Аз рано проникнах в прощаната бездна,
която нетленното в тленно превръща.
И клех се над тяло, и плаках над дух,
но Бог е безсмъртен, но Бог е измама.
Защо да очаквам изпросена жалост
и пак да разравям Господната същност,
щом вече отдавна не виждам наяве,
а само сънувам очите на мама?...
Аз този живот не живях в грехове
и нямам вина към човек или птица.*

Може би единствената ѝ вина е, че не е писала стихове от много време, но дали е нейна тази вина, всъщност. Последното ѝ напечатано стихотворение се казва „Нощ“ и това заглавие е малко или много емблематично. Как да пишеш в тази безкрайна нощ, която е паднала над страната ни, когато дори нямаш свеци? И защо да пишеш? Ангелина ми каза, че от две години не си е плащала членския внос в Съюза на писателите, защото няма как до го занесе, и може би скоро ще я изключат. Този членски внос е един лев...

Всъщност цялата тази история е малко тъжна и малко абсурдна, и колкото и да я премислям не мога да си я обясня. Ако все пак някой знае обяснението на подобни истории, по-добре да го запази за себе си, защото ако го чуя ще се изплаша.

Нищо не искам да чувам. Сега просто

вървя по Витошка и хората, които пропияват времето си, ми хвърлят по един разсеян поглед и продължават разговорите си. Поръчвам си чаша кола в едно открито кафене и отново отварям стихосбирката на Ангелина, в опит да проумея стоицизма на тази жена. Последното стихотворение е обяснение. Може би това е обяснението, което търся. Може би е то:

ОБЯСНЕНИЕ

*През нозете право ме удари ти, живот.
И горък. И насъщен.
Тъй вися над друмища и гари:
нито тръзвам, нито се завръщам.
Дух подпирам върху клон отсечен –
тропам танец луд върху жарава.
Сякаш нестинарство ме обрече
на оскъдна, безподобна слава.
Чакам живи – мъртви все ме викат.
Иманяри ме разравят нощем.
Виждам извор – но тегло избликва.
Светостта е куп от голи мощи.
Радостно до смърт е. И горчиво.
Пука се светът от земетръси.
Нощи–бреме. Живи. И неживи.
Ни да падаш. Нито да възкръсваш.
...Упрек чувам – рана във окоето.
Някой ще ме отрече пристрастно.
Тежки са ми думите, защото
тежко стъпвам и на равнo място.*

Хората продължават да си говорят около мен или пък ме подминават забързани, устремени към своите задачи, а аз си мисля за последните думи на Ангелина, преди да хукна да гоня автобуса за София: „Понякога вечер сядам под навеса в двора и си мисля, колко много ми се иска да седя така на някое кафене на Витошка и да гледам как хората минават покрай мен. За теб може би е нещо съвсем обикновено, но за мен би било като възкръсване.“

Плащам сметката бързо, за да се отърва от въпросите, които ме мъчат и нервно прибирам вещите си в чантата. Прибирам и стихосбирката на Ангелина, която тя ми даде миг преди да изхвърча през вратата, подгонила автобуса си. Стихосбирката ѝ се казва „Пелинова влада“.

Аз хванах автобуса си.

Ангелина Нечева остана да рови в жаравата на своята влада...

Мария **Македонска** – доброволец в ЦНЖ

Драги читатели,

Този материал е изготвен от **Галя Василева**, студентка в Национална спортна академия. Това е първият текст, който подбрахме за вас от разработките на студенти, изучаващи дисциплината „Спорт за хора с увреждания“ в НСА. Разработките стигнаха до нас с любезното съдействие на Камелия Константинова.

Инициативата за възникването на спорта за хора с увреждания е на англичанинът д-р Гутман, основател на център за пострадалите от Втората световна война бойци с ампутирани крайници. Така Гутман смятал, че не само ще се тренира тялото,

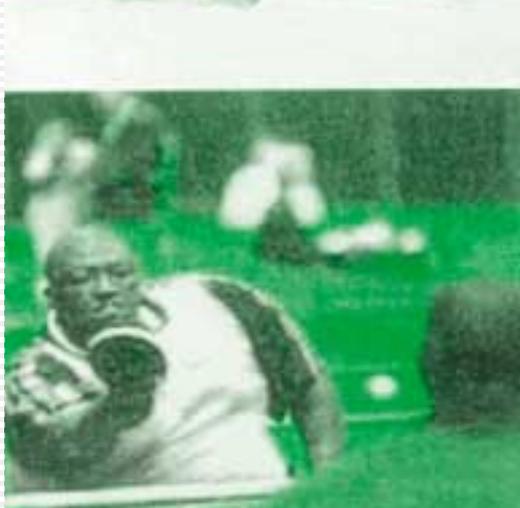
но и хората ще се освободят от болничната скака.

В началото се „доверяват“ само на няколко спорта – боулинг, бiliarд, тенис на маса, стрелба с лък, поло, баскетбол.

За първи официални състезания се приемат проведените Олимпийски игри в Лондон през 1948 г. А от 1960 г. редовно започват да се провеждат олимпиади, наречени ПАРАЛИМПИК.

Съветът на Европа е приел документ (4 декември 1986 г.), така наречената Европейска харта: Спорт за всички хора с увреждания. Хартата е изработена по препоръка на Съвета на министрите на спорта. Европейската комисия също организира и провежда състезания, курсове за тренъори и съдии по видове спорт, подготвителни лагери за състезатели и др.

Едва през 1989 г. обаче в Дюселдорф, Германия, е основан Международният параолимпийски комитет (МПК), който си поставя задачата да удовлетвори потребностите на спор-

тистите с различни увреждания. Преди това – през 1988 г. в Сеул за първи път се организират Параолимпийски игри като се ползва инфраструктурата на Олимпийските игри. А през 1999 г. се регламентира сътрудничеството между МПК и Международния олимпийски комитет (МОК). МОК взема решение всеки град, който поема организирането на Олимпийски игри да бъде домакин и на параолимпийските. В комисията по избора на градовете-кандидати участва и представител на МПК.

В България началото е положено през 1981 г., когато към БСФС се учредява Републиканска комисия, която по-късно се преименува в Българска федерация „Спорт за инвалиди“. През 1993 г. се основава и спортна федерация за хора с умствени увреждания.

В последните години обаче в развитите европейски страни се стимулира интегрираният спорт на хора с и без увреждания. Кое то със сигурност се отразява добре и на двете страни и потвърждава тезата, че спортът е за всички, че преди физическите ти дадености е важно желанието за спортуване, за спортни успехи. У нас подобен опит за интегриран спорт са станалият традиция спор-

тен Маратон на София и Денят на предизвикателството.

ХРОНОЛОГИЯ НА ПАРАОЛИМПИЙСКИТЕ ИГРИ

Година на провеждане	град държава	спортисти /брой/	страни /брой/
1960	Рим – Италия	400	23
1964	Токио – Япония	370	22
1968	Тел Авив – Израел	750	29
1972	Хайделберг – Германия	1000	44
1976	Торонто – Канада	1600	42
1980	Арnhem – Холандия	2000	23
1984	Ню Йорк – САЩ	1700	41
	Стоук Мандевил – Великобритания	2300	45
1988	Сеул – Южна Корея	3053	62
1992	Барселона – Испания	3020	83
1996	Атланта – САЩ	3310	103
2000	Сидни – Австралия	4000	125
2004	Атина – Гърция		

The Paralympian online

Лични асистенти в България (Мечта или възможна реалност)

Това е книжка за новото, различното и непознатото... За нерешените въпроси и възможните отговори. Това е книжка за хората с увреждания, които са познали предимствата на независимостта. Хората с увреждания, които не познават независимостта, но искат да се научат да бъдат независими. Хората от институциите, които са отворени за промени и търсят решения.

Това е книжка за услугата „личен асистент“. Ще ви разкажем как се случва така, че стигнахме до създаването на специална програма за тази услуга. Ще ви въведем в понятията и ще се опитаме да отговорим поне на част от въпросите, свързани с личните асистенти.

Тази книжка ще ви даде информация, ще ви представи услугата „личен асистент“ като възможна добра алтернатива в подкрепа на независимия живот на хората с увреждания.

Наръчник за достъпност на конферентни зали

Излезе от печат и новото заглавие от поредицата Справочник на проектанта, строителя и инвеститора. Наръчникът, който ви предлагаме, е събрал шведския опит по достъпност на зали за конференции, както и много изисквания, съпътстващи събирането и работата на много хора на едно място. Надяваме се, че този опит ще помогне и във вашата практика. Защото от всички нас зависи да живеем удобно и пълноценно.

Издава Центърът за независим живот – София. Разпространяват се безплатно.

Консултантски център към ЦНЖ – София предоставя информация за независим живот на хора с физически увреждания в трудоспособна възраст от град София. За да ползвате услугите на консултантите ни, заповядайте при нас – бул. Христо Ботев № 36, вход от ул. Солунска, или ни потърсете на телефони 951 51 66 и 952 09 86. Адресът на електронната ни поща е cil-cc@bitex.com.

n(o)vib
COOPERATION

С финансовата подкрепа на Холандската организация за международно развитие и сътрудничество – Новиб
Financed by the Netherlands Organisation for International Development Cooperation – Novib

Отговорен редактор:
Валентина Воденичарова
Без-отговорни редактори:
Вера Младенова
Дияна-Петя Делчева

Предпечат и печат:
Офис Маркет ЕООД
Тираж 1500.
Разпространява се
безплатно.

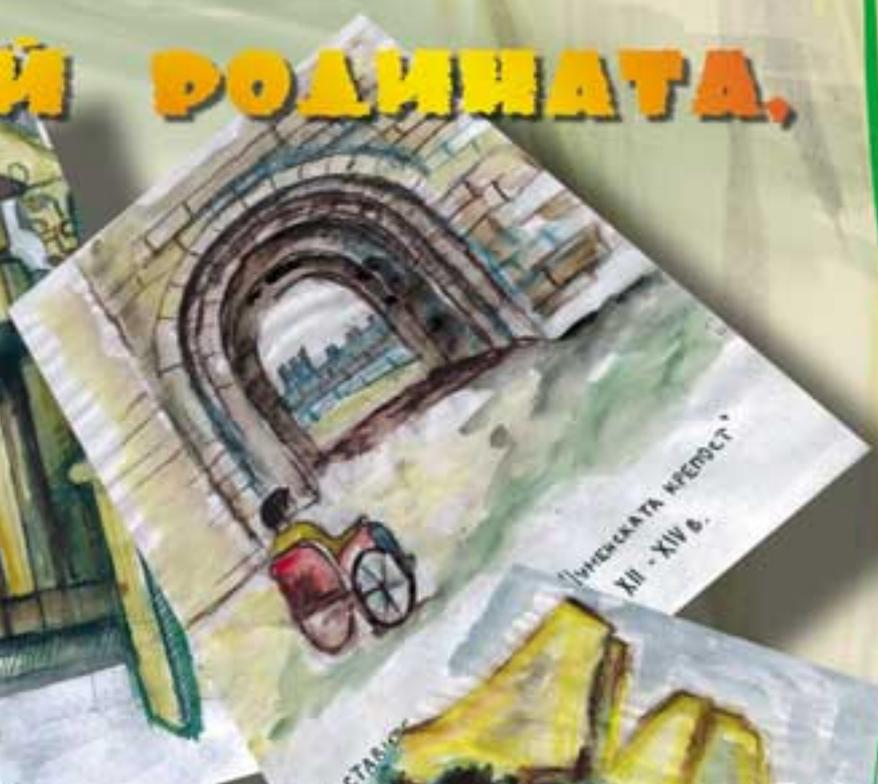
Център за независим живот

София 1000, ул. Гургулят № 2
тел./факс: (02) 98 98 857, 98 11 548,
98 05 839, e-mail: cil@bitex.com,
www.cil-bg.org

ОПОЗНАЙ РОДИНАТА,

ПАМЕТНИК, 1300 ГОДИНИ БЪГАРИЯ
КОМПОЗИЦИЯ „АСПАРУХ“ ГР. ШУМЕН

„ЛИЧЕНСКАТА КРЕСТОСТ“
XII - XIV в.

МЕЛНИШКИТЕ СКАЛИ

МАДАРСКИЯТ КОННИК VIII в.
МАДАРА

ШУМЕН, КЪЩА-МУЗЕЙ
ПАНТЕОН „ВЪЗРОЖДЕНИЕ“

ЗА ДА Я ОБИКНЕШ!